

cnb

CNB-Code

Gebaseerd op de NCR-code van november 2011
April 2012

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding

- 1.1 Corporate governance en codes
- 1.2 De coöperatieve onderneming
- 1.3 Doel van de code; coöperatief ondernemerschap
- 1.4 Ondernemen met een achterban
- 1.5 Toezicht-bestuur-directie
- 1.6 Raad van commissarissen van een coöperatieve onderneming
- 1.7 Kwaliteit van bestuurders en commissarissen

2. Toepassingsbereik, evaluatie en indeling

- 2.1 Toepassingsbereik
- 2.2 Evaluatie
- 2.3 Indeling

3. Bestuur

3.1 Principes bestuur

3.2 Regels voor het bestuur

- 3.2.1 Taak van het bestuur
- 3.2.2 Samenstelling van het bestuur
- 3.2.3 Opleiding
- 3.2.4 Bezoldiging
- 3.2.5 Tegenstrijdige belangen

4. Raad van commissarissen

- 4.1 Principes raad van commissarissen
- 4.2 Regels voor de raad van commissarissen
 - 4.2.1 Taak van de raad van commissarissen
 - 4.2.2 Samenstelling van de raad van commissarissen
 - 4.2.3 Opleiding
 - 4.2.4 Bezoldiging
 - 4.2.5 Tegenstrijdige belangen

5. Leden

5.1 Principes leden

5.2 Regels voor de leden

- 5.2.1 Uitkeringsbeleid en decharge
- 5.2.2 Informatie aan leden

5.2.3 Externe accountant

5.2.4 Gedragscodes en misbruik van voorwetenschap

1. Inleiding

1.1 Corporate governance en codes

In 2003 is de Nederlandse corporate governance code voor in Nederland gevestigde beursvennootschappen opgesteld¹. Daarna hebben een veelheid aan andere codes voor bedrijven in de private respectievelijk de publieke sector het licht gezien. In 2005 werd de NCR-Code voor Coöperatief Ondernemerschap opgesteld.

Met deze code wilde de NCR coöperatieve ondernemingen behulpzaam zijn bij het beantwoorden van vragen rondom de inrichting van de coöperatieve onderneming en corporate governance. CNB heeft zich aan deze code geconformeerd en maakt daar steeds melding van in haar jaarverslagen.

Nu de opinie over wat gezien wordt als goede corporate governance voortdurend in ontwikkeling is, heeft de NCR mede in verband hiermee in 2011 besloten om de NCR-Code voor coöperatief ondernemerschap aan te passen.

Met een corporate governance code wordt doorgaans beoogd te voorzien in flexibele regelgeving welke er toe dient het besturen van ondernemingen en het toezicht daarop te professionaliseren. De bepalingen van een dergelijk code kunnen worden opgevat als breed gedragen algemene opvattingen over goede corporate governance.

Daarnaast bevatten codes gedragsregels die de transparantie moeten bevorderen; een grotere transparantie is in het bijzonder in het belang van financiers, aandeelhouders, en leden.

Nu de coöperatie qua doel en organisatie afwijkt van de kapitaalvennootschap - zie hierna -, dient ervoor te worden gewaakt andere codes zonder meer toepasbaar te achten op coöperaties.

1.2 De coöperatieve onderneming

Terwijl de bestuurlijke inrichting van beursgenoteerde ondernemingen over het algemeen betrekkelijk eenduidig is, kan dit zeker niet worden gezegd van de inrichting van coöperatieve ondernemingen. Het flexibele verenigingsrecht dat op de coöperatie van toepassing is, maakt het mogelijk dat er zeer uiteenlopende modellen voor de inrichting van coöperaties bestaan. De verschillende mate van betrokkenheid van de leden maakt dat er veelvuldig van de mogelijkheid gebruik wordt gemaakt om een coöperatie anders in te richten, dat wil zeggen, specifiek toegespitst op de mate van betrokkenheid van haar leden.

¹ Deze code is in 2008 aangepast.

Artikel 2:53 Boek 2 Burgerlijk Wetboek stelt dat het doel van een coöperatie is ‘te voorzien in de stoffelijke behoefte van haar leden’; het gaat dan ook allereerst om betere condities voor die leden. Het gaat echter ook (of misschien wel, vanzelfsprekend ook) om continuïteit in het belang van die leden en soms - afhankelijk van de wijze van financieren - om rendement op ingebracht vermogen. Passend bij de aard en het karakter van de coöperatie besteden coöperaties veel aandacht aan duurzaamheid en maatschappelijk verantwoord ondernemen. Veel coöperaties zijn in die zin dan ook “meerdoelig”.

Wordt de coöperatieve onderneming gefinancierd door de leden en zijn de leden werkelijk aan hun coöperatie gebonden, bijvoorbeeld door een leverings- of afnameplicht, dan is een grote mate van betrokkenheid zeer begrijpelijk. Dit zal zijn weerslag vinden in de bestuurlijke organisatie van de onderneming. Evenwel, een coöperatielidmaatschap zonder verplichtingen is ook denkbaar. Tegen deze achtergrond wordt wel onderscheid gemaakt tussen enerzijds de besloten coöperatie, waarbij veelal ondernemers lid zijn en met hun onderneming soms verregaand met de coöperatie zijn verbonden, en anderzijds open coöperaties, zoals CNB, waarbij leden weinig tot geen verplichtingen jegens de coöperatieve onderneming hebben. Doordat er veel uiteenlopende typen coöperatieve ondernemingen bestaan is het mogelijk dat in de praktijk onder omstandigheden een afwijking van deze code op zijn plaats is. Daarom heeft CNB besloten de NCR-code aan te passen op haar situatie en van de code een CNB-code te maken.

1.3 Doel van de code; coöperatief ondernemerschap

De Nationale Coöperatieve Raad (NCR) functioneert als een coöperatie kenniscentrum. Nagenoeg alle (grotere) coöperaties in de agribusiness en coöperatieve ondernemingen in de financiële dienstverlening en verzekeringsbranche zijn bij de NCR als lid aangesloten. Vertegenwoordigers van de NCR-leden fungeren als platform, welke van groot belang is voor kennisuitwisseling. Vanuit dit platform is veel aandacht besteed aan de governance. In discussies werd al gauw de eis gesteld dat een code niet belemmerend mag zijn, maar juist tot voordeel moet strekken van het ondernemerschap. Daarbij werd ook gewezen op de belangrijke verschillen tussen de leden van coöperatieve ondernemingen en aandeelhouders van (grotere) vennootschappen. Doorgaans zijn leden van een coöperatieve onderneming meer betrokken bij de coöperatie, is er minder sprake van absenteïsme bij de vergaderingen van de leden en zijn de leden in een eerder stadium betrokken bij de besluitvorming. In zijn algemeenheid blijkt er bovendien in de praktijk een grote mate van vertrouwen te bestaan bij de achterban in een professioneel en transparant functioneren van management en toezicht.

Dit alles laat onverlet, zo werd geconstateerd, dat een code behulpzaam kan zijn bij het desgewenst aanpassen van de bestuurlijke inrichting, alsmede bij de kwaliteitshandhaving en verbetering van het dagelijks besturen en toezicht houden. Tegen deze achtergrond is in 2005 de eerste NCR-Code voor Coöperatief Ondernemerschap opgesteld en moet ook de aangepaste NCR-Code voor Coöperatieve Ondernemingen worden gezien.

Oogmerk van de NCR-Code voor Coöperatieve Ondernemingen is verbetering van; (1) coöperatief ondernemerschap, en daardoor ook van (2) ledenbetrokkenheid, en van (3) professioneel toezicht.

1.4 Ondernemen met een achterban

De coöperatie is er voor de leden. Het gaat (in beginsel) niet om rendement op ingebracht vermogen ten gunste van derden, het gaat om de beste leverings- of afnamecondities voor de leden op de lange termijn. Dit is het normatieve doel, dat wil zeggen; daarop mag het management, alsmede de raad van commissarissen worden afgerekend. “Coöperatief ondernemen” betekent ingevolge dit specifieke coöperatieve doel én de daarbij passende verenigingsrechtelijke organisatie; “ondernemen met een achterban”. De coöperatie staat dan ook bekend als een democratische rechtsvorm. Gelet op de uiteenlopende mate van ledenbetrokkenheid, en dus van juridische binding, kan de zeggenschap van de leden binnen de coöperatie echter sterk variëren.

Het al dan niet betrokken zijn van de leden, aan de basis én in de top van de coöperatie, mag het ondernemerschap binnen de onderneming niet frustreren. Hier dient dus een evenwicht te bestaan. Is de mate van betrokkenheid groot, bijvoorbeeld door financieringsverplichtingen en/of leverings- en afnameplichten, dan mag de betrokkenheid, oftewel zeggenschap van de leden, bij onderwerpen zoals strategie en investeringen ook groot zijn.

Een evenwichtig bestuursmodel, met zeggenschap die “wordt verdiend”, dat wil zeggen, in overeenstemming is met aangegane verplichtingen, ondersteunt een succesvol coöperatief ondernemerschap.

Effectieve communicatie is hierbij van wezenlijk belang. Leden kunnen hun zeggenschap namelijk alleen op een constructieve manier gebruiken indien zij over de juiste relevante informatie beschikken. De mate van zeggenschap op onderdelen dient daarbij in overeenstemming te zijn met de mate van betrokkenheid.

1.5 Toezicht - bestuur - directie

Voor grotere coöperaties, zoals CNB, kent Boek 2 BW de verplichting tot het instellen van een raad van commissarissen. Deze zogenaamde structuurregeling is vrij uitgebreid en heeft onder meer betrekking op de taken en bevoegdheden van de raad van commissarissen, alsmede hun benoeming. Van oudsher kennen coöperatieve ondernemingen echter ook vaak een raad van commissarissen als de structuurregeling niet van toepassing is.

Uitgaande van het idee dat de coöperatie een besloten samenwerkingsvorm is van, voor, door, en met de leden, is het niet vreemd dat die leden toezicht willen uitoefenen op het bestuur en dat in veel gevallen de raad van commissarissen (voor een deel) uit leden bestaat. Bestaat ook het bestuur uit leden - het zogenaamde traditionele model - en bedient dat bestuur zich voor het dagelijkse management van een directie, dan bestaat de kans dat er dubbel toezicht binnen de organisatie zal ontstaan. Het (leden)bestuur houdt toezicht op de directie (waarbij men zich dient te realiseren dat het bestuur verantwoordelijk is en blijft voor het besturen en vervolgens houdt de raad van commissarissen toezicht op het bestuur.

De coöperatieve ondernemingen die ervoor hebben gekozen het bestuur te laten bestaan uit professionele managers, niet zijnde leden, die het bestuur/de directie voeren worden wel aangeduid als coöperaties met het zogenaamde directiemodel. Het verenigingsrecht laat dit model toe. De consequentie van dit model is dat de leden niet besturen, maar uitsluitend via de raad van commissarissen toezicht houden. Bij CNB kennen we een variant op dit model: het raad van commissarissen plus- model, waarbij de raad van commissarissen het ledenbelang als extra takenpakket op zich neemt.

1.6 Raad van commissarissen van een coöperatieve onderneming

De wet, de jurisprudentie, en ook deze code, verwachten dat de raad van commissarissen functioneert in het belang van de onderneming. Commissarissen zien vanzelfsprekend toe op een adequate behartiging van alle betrokken belangen, maar hun uiteindelijke taak, naast die van het bestuur, is te functioneren in het belang van de onderneming. Hierbij mag, naast hun toezichhoudende functie, de adviesfunctie niet worden onderschat. Dit impliceert commitment van de individuele commissarissen met het specifieke coöperatieve mission statement. Hierbij past, zeker bij de meer besloten coöperatie, een dominante aanwezigheid van coöperatieleden in de raad van commissarissen.

Bij het samenstellen van de raad van commissarissen bij een coöperatie heeft men dan ook een andere oriëntatie dan bij het samenstellen van de raad van commissarissen bij beursgenoteerde ondernemingen. Dit is niet verwonderlijk nu het bij de coöperatie (in beginsel) niet gaat om rendement op ingebracht vermogen, maar om een besloten samenwerkingsverband van leden in het belang van die leden. Het op structuurcoöperaties van toepassing zijnde verzwakte wettelijke structuurregime wijkt dan ook op onder meer dit onderdeel af van de structuurregeling voor vennootschappen. Zo kent de structuurregeling voor coöperaties de mogelijkheid statutair te bepalen dat twee derde van het aantal commissarissen lid moet zijn van de coöperatie. Dit is een optie waarvan door sommige coöperaties wel, en door andere geen gebruik wordt gemaakt. In de praktijk ziet men vaak een raad van commissarissen die grotendeels bestaat uit leden met daarnaast enkele zogenaamde externe leden. Dit lijkt goed te werken. Hierbij dient benadrukt te worden dat het van belang is dat men bereid is zich bij het collectieve toezicht te richten naar het specifieke coöperatieve doel van de onderneming. Zoals hierboven al is opgemerkt geldt dit uiteraard voor alle commissarissen. Echter, met name voor de externe commissarissen die geen ervaring hebben met de coöperatieve onderneming kan dit een extra aandachtspunt zijn. Een en ander kan aandacht krijgen in de ook door deze code voorgeschreven profielschets.

1.7 Kwaliteit van bestuurders en commissarissen

Deze code kent nogal wat regels, die als doel hebben de kwaliteit van bestuur en toezicht bij coöperaties te waarborgen. Vele coöperatieve ondernemingen hebben een grote, soms internationale omvang. Dit vraagt om daarbij passende kennis, vaardigheden en ervaringen. De aanwezigheid van leden in de top van een coöperatieve organisatie vraagt om extra zorg ten aanzien van de kwaliteit en achtergrond van die leden. Zowel het bestuur als de raad van commissarissen zullen voortdurend aandacht dienen te besteden aan de vaardigheden die deze leden al dan niet hebben en aan de mogelijkheid van deze leden om zich te ontwikkelen. In deze code is dan ook een regel opgenomen op basis waarvan de coöperatie een beleid dient te hebben ten aanzien van rekrutering en opleiding en begeleiding van jonge kandidaten.

2. Toepassingsbereik, evaluatie en indeling

2.1 Toepassingsbereik

Deze code is bedoeld als hulpmiddel voor coöperatieve ondernemingen. De NCR beveelt haar leden aan deze code na te leven door elk jaar in het jaarverslag te vermelden op welke wijze de desbetreffende coöperatie de principes en regels van de code in het afgelopen jaar heeft nageleefd en, indien van toepassing, gemotiveerd uiteen te zetten waarom een regel niet is toegepast. Ook andere coöperaties die geen lid zijn van de NCR kunnen gebruik maken van deze code.

Vanzelfsprekend laat de code wettelijke regelingen onverlet. Het verenigingsrecht, het specifieke wettelijke coöperatierecht, de Wet op de Ondernemingsraden, alsmede het jaarrekeningrecht zijn onverkort van toepassing. Deze wettelijke regelingen worden bekend verondersteld. De code bevat aanvullende regelingen. Deze aanvullende regelingen zullen, zeker daar waar het gaat om bestuur en toezicht, zoals al opgemerkt, niet altijd kunnen worden toegepast. Dit hangt samen met de omstandigheid dat coöperaties op heel verschillende wijze gebruik maken van de flexibiliteit welke het wettelijke verenigingsrecht biedt bij de bestuurlijke inrichting en - meer in het bijzonder - met de mate van betrokkenheid van de leden bij de bedrijfsvoering en de financiering van de onderneming.

2.2 Evaluatie

De NCR draagt eens in de drie jaar zorg voor een evaluatie. Deze evaluatie heeft als doel een inventarisatie te maken van gebruik, toepassing en naleving van deze code door coöperatieve ondernemingen. Uitkomsten van deze evaluatie kunnen leiden tot aanpassing en verbetering van deze code. CNB zal jaarlijks de code zoals deze voorligt evalueren en van veranderingen melding maken, c.q. deze verwerken in de code.

2.3 Indeling

De onderhavige code bestaat uit vijf hoofdstukken; 1. Inleiding, 2. Toepassingsbereik, evaluatie & indeling, 3. Bestuur, 4. Raad van Commissarissen, en 5. Leden. De hoofdstukken 3., 4. en 5. worden ingeleid met de omschrijving van een of meer principes waarna een opsomming volgt van de regels.

3. Bestuur

3.1 Principes bestuur

Principe 3.1.A

Het bestuur is belast met het besturen van de coöperatie. Dit betekent meer in het bijzonder dat het bestuur de verantwoordelijkheid draagt voor de realisatie van de doelstellingen van de coöperatie, de strategie met het bijbehorende risicoprofiel, de beleidsbepaling en de voorbereiding en uitvoering daarvan, de resultaatontwikkelingen, en de voor de coöperatie relevante maatschappelijke aspecten van het ondernemen.

Principe 3.1.B

Het bestuur legt verantwoording af over het vervullen van zijn bestuurstaak aan de raad van commissarissen en aan de algemene ledenvergadering. Het bestuur verschaft de raad van commissarissen tijdig alle informatie die nodig is voor de uitoefening van de taak van de raad van commissarissen.

Principe 3.1.C

Het bestuur is verantwoordelijk voor het naleven van alle relevante wet- en regelgeving, het beheersen van de risico's verbonden aan de ondernemingsactiviteiten, en voor de financiering van de coöperatie. Het bestuur rapporteert over de interne risicobeheersings- en controlesystemen aan en bespreekt de interne risicobeheersings- en controlesystemen met de raad van commissarissen.

Principe 3.1.D

Elke bestuurder dient geschikt te zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen. Elke bestuurder beschikt over de specifieke deskundigheid die noodzakelijk is voor de vervulling van zijn taak, binnen zijn rol in het kader van de profielschets van het bestuur. Het bestuur dient zodanig te zijn samengesteld dat het zijn taak naar behoren kan vervullen. Het bestuur streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd.

3.2 Regels voor het bestuur

3.2.1 Taak van het bestuur

Regel 3.2.1.1

Het bestuur legt ter goedkeuring aan de raad van commissarissen voor, de in de statuten van CNB genoemde onderwerpen, met een focus op:

- a) de operationele en financiële doelstellingen van de coöperatie;
 - b) de strategie die moet leiden tot het realiseren van de doelstellingen;
 - c) de randvoorwaarden die bij de strategie worden gehanteerd, bijvoorbeeld ten aanzien van de financiële ratio's;
 - d) de voor de coöperatie relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.
- De hoofdzaken hiervan worden vermeld in het jaarverslag.

Regel 3.2.1.2

In de coöperatie is een op de coöperatieve onderneming toegesneden intern risicobeheersings- en controlesysteem aanwezig. Als instrumenten van het interne risicobeheersings- en controlesysteem hanteert de coöperatie in ieder geval:

- a) risico-analyses van de operationele en financiële doelstellingen van de coöperatie;
- b) aanwijzingen voor de inrichting van de financiële verslaggeving en de voor de opstelling daarvan te volgen procedures; en
- c) een systeem van monitoring en rapportering inzake de risicobeheersing en interne controle.

Regel 3.2.1.3

In het jaarverslag geeft het bestuur:

- a. een beschrijving van de voornaamste risico's gerelateerd aan de strategie van de coöperatie;
- b. een beschrijving van de opzet en werking van interne risicobeheersings- en controlesystemen met betrekking tot de voornaamste risico's in het boekjaar; en
- c. een beschrijving van eventuele belangrijke tekortkomingen in de interne risicobeheersings- en controlesystemen die in het boekjaar zijn geconstateerd en welke eventuele significante wijzigingen in die systemen zijn aangebracht, welke eventuele belangrijke verbeteringen van die systemen zijn gepland en dat een en ander met de raad van commissarissen is besproken.

Ten aanzien van financiële verslaggevingsrisico's verklaart het bestuur in het jaarverslag dat de interne risicobeheersings- en controlesystemen een redelijke mate van zekerheid geven dat de financiële verslaggeving geen onjuistheden van materieel belang bevat en dat de risicobeheersings- en controlesystemen naar behoren hebben gewerkt. Het bestuur geeft hiervan een duidelijke onderbouwing.

Regel 3.2.1.4

Het bestuur stelt een bevoegdhedenmodel op, waar het bestuur, de raad van commissarissen en alle werknemers van de coöperatie aan zijn gebonden. Voor werknemers is er tevens een arbeidsvoorwaardenregeling, waarin niet alleen primaire en secundaire arbeidsvoorwaarden zijn geregeld, maar ook diverse zaken in bijlagen zijn opgenomen ten aanzien van hoe met diverse zaken om te gaan.

Regel 3.2.1.5

Het bestuur draagt er zorg voor dat werknemers zonder gevaar voor hun rechtspositie en, indien door de werknemer gewenst, anoniem de mogelijkheid hebben aan de voorzitter van het bestuur of aan een door de voorzitter van het bestuur aangewezen functionaris te rapporteren over vermeende onrechtmatigheden binnen de coöperatie van algemene, operationele en financiële aard. Vermeende onrechtmatigheden die het functioneren van bestuurders betreffen worden gerapporteerd aan de voorzitter van de raad van commissarissen.

Regel 3.2.1.6

De coöperatie heeft een beleid ten aanzien van maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid. Het bestuur rapporteert over het beleid ten aanzien van het maatschappelijk verantwoord ondernemen en duurzaamheid in het betreffende boekjaar in het jaarverslag van dat boekjaar.

Regel 3.2.1.7

Het bestuur plaatst de volgende documenten op de website van de coöperatie:

- a) het bevoegdhedenmodel en de arbeidsvoorwaardenregeling op het intranet zoals genoemd in regel 3.2.1.4;
- b) de profielschetsen zoals genoemd in regels 3.2.2.3, 4.2.2.2;
- c) het rooster van aftreden zoals genoemd in regel 4.2.2.5;

3.2.2 Samenstelling van het bestuur

Regel 3.2.2.1

Het bestuur van de coöperatie dient uit ten minste twee bestuurders te bestaan.

Regel 3.2.2.2

Van elke bestuurder wordt in het jaarverslag opgave gedaan van:

- a. geslacht;
- b. leeftijd;
- c. beroep;
- d. hoofdfunctie;

- e. nationaliteit;
- f. nevenfuncties voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als bestuurder;
- g. tijdstip van eerste benoeming;

Regel 3.2.2.3

Het bestuur stelt een profielschets voor zijn samenstelling op, rekening houdend met de coöperatieve doelstelling en activiteiten van de onderneming alsmede de gewenste deskundigheid en achtergrond van de bestuurders. Iedere bestuurder dient te zijn toegerust voor zijn taak en dient voldoende tijd te hebben om zijn taak te vervullen. Het bestuur streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd, hetgeen moet blijken uit de profielschets. Het orgaan dat de bestuurders benoemt dient de profielschets goed te keuren.

Regel 3.2.2.4

Bestuurders bij CNB worden benoemd door de raad van commissarissen voor onbepaalde tijd.

Regel 3.2.2.5

Een bestuurder zal, voordat hij naast zijn functie als bestuurder van CNB een functie bij een andere rechtspersoon aanvaardt, de voorzitter van de raad van commissarissen van zijn voornemen in kennis stellen. Voor zover de aanvaarding van de functie voor de bestuurder en/of de coöperatie van materieel belang is, zulks vast te stellen door de voorzitter van de raad van commissarissen, zal de bestuurder de functie slechts na goedkeuring van de raad van commissarissen aanvaarden.

Regel 3.2.2.6

Het bestuur ziet erop toe dat de coöperatie een beleid heeft ten aanzien van de rekrutering van jonge coöperatieleden die in aanmerking willen komen voor een toezichthoudende functie binnen de coöperatie. Het bestuur ziet er verder op toe dat deze jonge coöperatieleden een adequate opleiding en begeleiding ontvangen van de coöperatie.

3.2.3 Opleiding

Regel 3.2.3.1

Het bestuur beoordeelt jaarlijks op welke onderdelen bestuurders behoefte hebben aan nadere training of opleiding. De coöperatie speelt hierin een faciliterende rol. Nieuwe bestuurders zullen een op hen afgestemd introductieprogramma volgen.

3.2.4 Bezoldiging

Regel 3.2.4.1

De bestuurders ontvangen voor hun werkzaamheden een bezoldiging van de coöperatie, die wat betreft de hoogte en structuur zodanig is dat gekwalificeerde en deskundige bestuurders kunnen worden aangetrokken en behouden. Bij de vaststelling van de bezoldiging wordt de invloed ervan op de beloningsverhoudingen binnen de coöperatieve onderneming meegewogen. De raad van commissarissen stelt de bezoldiging van de bestuurders vast.

Regel 3.2.4.2

Voorafgaand aan het opstellen van het bezoldigingsbeleid en voorafgaand aan de vaststelling van de bezoldiging van individuele bestuurders analyseert de raad van commissarissen de doelstellingen voor de variabele bezoldigingscomponenten mede gelet op de langetermijndoelstellingen van de coöperatie.

Regel 3.2.4.3

De raad van commissarissen stelt de hoogte en de structuur van de bezoldiging van de bestuurders mede vast met inachtneming van de beloningsverhoudingen binnen de onderneming.

Regel 3.2.4.4

Voor zover de coöperatie voor bestuurders een beloningssysteem kent met variabele beloningscomponenten heeft de raad van commissarissen de taak deze zo te omschrijven met objectieve prestatiecriteria dat ze eenduidig zijn toe te passen.

Regel 3.2.4.5

Voor zover de coöperatie een beloningssysteem kent met variabele beloningscomponenten heeft de raad van commissarissen de bevoegdheid om variabele beloningscomponenten die op basis van onjuiste (financiële) gegevens zijn uitgekeerd of toegekend aan bestuurders of andere personen die het dagelijks beleid van de coöperatie bepalen, terug te vorderen van de bestuurder of de bedoelde andere personen.

Regel 3.2.4.6

De coöperatie verstrekt aan haar bestuurders geen persoonlijke leningen, garanties en dergelijke.

Regel 3.2.4.7

De vergoeding bij ontslag van een bestuurder wordt bij het aangaan van de aanstelling/benoeming overeengekomen.

3.2.5 Tegenstrijdige belangen

Regel 3.2.5.1

Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen de coöperatie en bestuurders wordt vermeden. Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van bestuurders spelen behoeven goedkeuring van de raad van commissarissen.

Regel 3.2.5.2

Een bestuurder meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang terstond bij de voorzitter van de raad van commissarissen en de overige bestuurders en verschaft daarover alle relevante informatie. De raad van commissarissen stelt buiten aanwezigheid van de betrokken bestuurder vast of sprake is van een tegenstrijdig belang en besluit buiten aanwezigheid van de betrokken bestuurder of hij zijn goedkeuring aan het besluit tot het aangaan van de transactie wenst te verlenen.

Regel 3.2.5.3

Een bestuurder neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp of transactie waarbij de bestuurder een tegenstrijdig belang heeft. Indien hierdoor geen van de bestuurders kan deelnemen aan de besluitvorming, is het bestuur daartoe alsnog bevoegd met goedkeuring van de raad van commissarissen.

4. RAAD VAN COMMISSARISSEN

4.1 Principes raad van commissarissen

Principe 4.1.A

De raad van commissarissen heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in de coöperatie en de met haar verbonden onderneming en staat het bestuur met raad terzijde.

Principe 4.1.B

De raad van commissarissen richt zich bij de vervulling van zijn taak naar het belang van de coöperatie en de met haar verbonden onderneming en weegt daartoe de in aanmerking komende belangen van de coöperatieleden en andere betrokkenen af. De raad van commissarissen betreft daarbij ook de voor de coöperatie relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.

Principe 4.1.C

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor de kwaliteit van zijn eigen functioneren.

Principe 4.1.D

Elke commissaris dient geschikt te zijn om de hoofdlijnen van het totale beleid te beoordelen. Elke commissaris beschikt over de specifieke deskundigheid die noodzakelijk is voor de vervulling van zijn taak, binnen zijn rol in het kader van de profielschets van de raad. De raad van commissarissen dient zodanig te zijn samengesteld dat hij zijn taak naar behoren kan vervullen. De raad van commissarissen streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd. Een herbenoeming van de commissaris vindt slechts plaats na zorgvuldige overweging. Ook bij een herbenoeming wordt de hiervoor genoemde profielschets in acht genomen.

4.2 Regels voor de raad van commissarissen

4.2.1 Taak van de raad van commissarissen

Regel 4.2.1.1

Het toezicht van de raad van commissarissen op het bestuur omvat onder andere:

- a. de realisatie van de doelstellingen van de coöperatie;
- b. de strategie en de risico's verbonden aan de ondernemingactiviteiten;
- c. de opzet en de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen;
- d. het financiële verslaggevingproces;

- e. de naleving van wet- en regelgeving;
- f. de verhouding met de leden; en
- g. de voor de coöperatie relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen.

Regel 4.2.1.2

De raad van commissarissen en de commissarissen afzonderlijk hebben een eigen verantwoordelijkheid om van het bestuur en van de externe accountant alle informatie te verlangen die de raad van commissarissen behoeft om zijn taak als toezichthoudend orgaan goed te kunnen uitoefenen. Indien de raad van commissarissen dit geboden acht kan hij informatie inwinnen van functionarissen en externe adviseurs van de coöperatie. De coöperatie stelt hiertoe de benodigde middelen ter beschikking. De raad van commissarissen kan verlangen dat bepaalde functionarissen en externe adviseurs bij zijn vergadering aanwezig zijn.

Regel 4.2.1.3

De raad van commissarissen bespreekt in ieder geval eenmaal per jaar de strategie en de voornaamste risico's verbonden aan de onderneming, de uitkomsten van de beoordeling door het bestuur van de opzet, de werking van de interne risicobeheersings- en controlesystemen, alsmede eventuele significante wijzigingen hierin. Van het houden van de bespreking wordt melding gemaakt in het verslag van de raad van commissarissen.

Regel 4.2.1.4

De raad van commissarissen bespreekt ten minste eenmaal per jaar buiten de aanwezigheid van het bestuur zijn eigen functioneren, het functioneren van de eventuele afzonderlijke commissies van de raad van commissarissen en dat van de individuele commissarissen en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Tevens wordt het gewenste profiel en de samenstelling en de competentie van de raad van commissarissen besproken. De raad van commissarissen bespreekt voorts ten minste eenmaal per jaar buiten aanwezigheid van het bestuur zowel het functioneren van het bestuur als college als dat van de individuele bestuurders, en de conclusies die hieraan moeten worden verbonden. Het verslag van de raad van commissarissen vermeldt op welke wijze de evaluatie van de raad van commissarissen, de afzonderlijke commissies, en de individuele commissarissen heeft plaatsgevonden.

Regel 4.2.1.5

Van de jaarstukken van de coöperatie maakt deel uit een verslag van de raad van commissarissen. Hierin doet de raad van commissarissen verslag van zijn werkzaamheden in het boekjaar en neemt hij de specifieke opgaven en vermeldingen op die de bepalingen van deze code verlangen.

Regel 4.2.1.6

De taakverdeling van de raad van commissarissen alsmede zijn werkwijze wordt neergelegd in een reglement. De raad van commissarissen neemt in het reglement een passage op voor zijn omgang met het bestuur, de algemene ledenvergadering, en de ondernemingsraad. Onverminderd de in een reglement neergelegde taakverdeling en werkwijze blijft iedere commissaris tegenover de coöperatie verantwoordelijk voor het door de raad van commissarissen te houden toezicht.

Regel 4.2.1.7

De voorzitter van de raad van commissarissen ziet er op toe dat:

- a. de commissarissen hun introductie-, opleidings- en trainingsprogramma volgen;
- b. de commissarissen tijdig alle informatie ontvangen die nodig is voor de goede oefening van hun taak;
- c. voldoende tijd bestaat voor de beraadslagingen en besluitvormingen door de raad van commissarissen;
- d. eventuele commissies van de raad van commissarissen naar behoren functioneren;
- e. de bestuurders en de commissarissen ten minste jaarlijks worden beoordeeld op hun functioneren;
- f. de raad van commissarissen een vice-voorzitter kiest; en
- g. de contacten van de raad van commissarissen met het bestuur en de ondernemingsraad naar behoren verlopen.

Regel 4.2.1.8

De raad van commissarissen wordt ondersteund door een secretaris. De secretaris ziet erop toe dat de juiste procedures worden gevolgd en dat wordt gehandeld in overeenstemming met de wettelijke en statutaire verplichtingen. Hij ondersteunt de voorzitter van de raad van commissarissen in de daadwerkelijke organisatie van de raad van commissarissen (informatie, agendering, evaluatie, opleidingsprogramma et cetera). De secretaris wordt, al dan niet op initiatief van de raad van commissarissen, benoemd en ontslagen door het bestuur, na verkregen goedkeuring door de raad van commissarissen.

4.2.2 Samenstelling van de raad van commissarissen

Regel 4.2.2.1

Van elke commissaris wordt in het verslag van de raad van commissarissen opgave gedaan van:

- a. geslacht;
- b. leeftijd;
- c. beroep;

- d. hoofdfunctie;
- e. nationaliteit;
- f. nevenfuncties voor zover deze relevant zijn voor de vervulling van de taak als commissaris;
- g. tijdstip van eerste benoeming;
- h. de lopende termijn waarvoor de commissaris is benoemd; en
- i. het al dan niet zijn van lid (al dan niet via een rechtspersoon waarin hij of zij direct of indirect overwegende zeggenschap heeft) van de coöperatie.

Regel 4.2.2.2

De raad van commissarissen stelt een profielschets voor zijn samenstelling op, rekening houdend met de coöperatieve doelstelling en activiteiten van de onderneming alsmede de gewenste deskundigheid en achtergrond van de commissarissen. Iedere commissaris dient te zijn toegerust voor zijn taak en dient voldoende tijd te hebben om zijn taak te vervullen. De raad van commissarissen streeft naar een gemengde samenstelling, onder meer met betrekking tot geslacht en leeftijd, hetgeen moet blijken uit de profielschets. De profielschets voor de samenstelling van de raad van commissarissen wordt besproken met de algemene ledenvergadering.

Regel 4.2.2.3

Minimaal een lid van de raad van commissarissen is een zogenoemde financieel expert, hetgeen inhoudt dat deze persoon relevante kennis en ervaring heeft opgedaan op financieel administratief / accounting gebied bij andere coöperaties of ondernemingen.

Regel 4.2.2.4

Een commissaris kan maximaal drie maal voor een periode van vier jaren zitting hebben in de raad van commissarissen. Deze termijn kan doorlopen tot de dag van de eerstvolgende vergadering van het tot benoeming van de commissarissen bevoegde orgaan, na afloop van de vier jaren. Dit is bij CNB vastgelegd in de statuten.

Regel 4.2.2.5

De raad van commissarissen stelt een rooster van aftreden vast om zoveel mogelijk te voorkomen dat veel commissarissen tegelijkertijd aftreden.

Regel 4.2.2.6

Een commissaris treedt tussentijds af bij onvoldoende functioneren of wanneer dit anderszins naar het oordeel van de raad van commissarissen is geboden.

Regel 4.2.2.7

De raad van commissarissen stelt uit zijn midden een kredietcommissie, een remuneratiecommissie en een selectie- en benoemingscommissie in.

Regel 4.2.2.8

De kredietcommissie is samengesteld uit de voorzitter van de raad van commissarissen en de twee externe leden en wordt bijeen geroepen door de voorzitter indien deze dit nodig acht. Ze handelt in het kader van het Risicomanagement Debiteuren van CNB. De raad van commissarissen blijft verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur ten aanzien van de genoemde onderwerpen.

Regel 4.2.2.9

Indien een remuneratiecommissie is ingesteld kan deze de volgende taken hebben:

- a. het doen van een voorstel aan de raad van commissarissen betreffende het bezoldigingsbeleid van het bestuur; en
- b. het doen van een voorstel inzake de bezoldiging van de individuele bestuurders ter vaststelling door de raad van commissarissen, in welk voorstel bijvoorbeeld aan de orde komen: de bezoldigungsstructuur en de hoogte van de vaste bezoldiging, de toe te kennen variabele bezoldigingscomponenten, pensioenrechten, afvloeiingsregelingen en overige vergoedingen, alsmede de prestatiecriteria en de toepassing daarvan.
- c. Het houden van een jaarlijks functioneringsgesprek met de voorzitter van het bestuur.

Ook indien een remuneratiecommissie is ingesteld, blijft de raad van commissarissen verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur ten aanzien van de genoemde onderwerpen.

Regel 4.2.2.10

Indien een selectie- en benoemingscommissie is ingesteld richt deze zich in ieder geval op:

- a. het opstellen van selectiecriteria, benoemingsprocedures inzake commissarissen en bestuurders;
- b. de periodieke beoordeling van omvang en samenstelling van de raad van commissarissen en het bestuur en het doen van een voorstel voor een profielschets van de raad van commissarissen;
- c. de periodieke beoordeling van het functioneren van individuele commissarissen en bestuurders en de rapportage hierover aan de raad van commissarissen;
- d. het doen van voorstellen voor (her)benoemingen; en
- e. het toezicht op het beleidsplan van het bestuur inzake selectiecriteria en benoemingsprocedures voor hoger management.

Ook indien een selectie- en benoemingscommissie is ingesteld, blijft de raad van commissarissen verantwoordelijk voor het toezicht op het bestuur ten aanzien van de genoemde onderwerpen.

Regel 4.2.2.11

Een gedelegeerd commissaris is een commissaris met een bijzondere taak. De delegatie kan niet verder gaan dan de taken die de raad van commissarissen zelf heeft en omvat niet het besturen van de coöperatie. Zij strekt tot intensiever toezicht en advies en meer geregeld overleg met het bestuur. Het gedelegeerd commissariaat is slechts van tijdelijke aard. Delegatie kan niet de taak en bevoegdheid van de raad van commissarissen wegnemen. De gedelegeerd commissaris blijft lid van de raad van commissarissen.

Regel 4.2.2.12

De commissaris die tijdelijk voorziet in het bestuur bij belet en ontstentenis van bestuurders treedt uit de raad van commissarissen om de bestuurstaak op zich te nemen.

4.2.3 Opleiding

Regel 4.2.3.1

Alle commissarissen volgen na benoeming een introductieprogramma, waarin in ieder geval aandacht wordt besteed aan algemene financiële en juridische zaken, de financiële verslaggeving door de coöperatie, de specifieke aspecten die eigen zijn aan de coöperatie en haar ondernemingsactiviteiten, en de verantwoordelijkheden van de commissaris. De raad van commissarissen beoordeelt jaarlijks op welke onderdelen commissarissen gedurende hun benoemingsperiode behoefte hebben aan nadere training of opleiding. De coöperatie speelt hierin een faciliterende rol.

4.2.4 Bezoldiging

Regel 4.2.4.1

De algemene ledenvergadering stelt de bezoldiging van de commissarissen vast. Daartoe is er een remuneratiecommissie vanuit de ledenvergadering samengesteld. De bezoldiging van de commissarissen is niet afhankelijk van de resultaten van de coöperatie.

4.2.5 Tegenstrijdige belangen

Regel 4.2.5.1

Elke vorm en schijn van belangenverstrengeling tussen de coöperatie en commissarissen wordt vermeden. Besluiten tot het aangaan van transacties waarbij tegenstrijdige belangen van commissarissen spelen behoeven de goedkeuring van de raad van commissarissen.

Regel 4.2.5.2

Overeenkomsten met commissarissen, dan wel overeenkomsten met een rechtspersoon waarin een commissaris direct of indirect overwegende zeggenschap heeft, van een type zoals die ook met (andere) coöperatieleden worden afgesloten behoeven eveneens goedkeuring van de raad van commissarissen in het geval condities worden overeengekomen welke afwijkend zijn van hetgeen binnen de coöperatie gangbaar is.

Regel 4.2.5.3

Alle transacties waarbij tegenstrijdige belangen van commissarissen spelen worden onder in de branche gebruikelijke condities overeengekomen.

Regel 4.2.5.4

Een commissaris meldt een (potentieel) tegenstrijdig belang terstond bij de voorzitter van de raad van commissarissen en verschaft daarover alle informatie. De voorzitter van de raad van commissarissen meldt een voor hem (potentieel) tegenstrijdig belang terstond bij de vice-voorzitter van de raad van commissarissen en verschaft daarover alle relevante informatie. De raad van commissarissen stelt buiten aanwezigheid van de betrokkene vast of er een tegenstrijdig belang is en besluit buiten aanwezigheid van de betrokkene of zij haar goedkeuring aan het besluit tot het aangaan van de transactie wenst te verlenen.

Regel 4.2.5.5

Een commissaris neemt niet deel aan de discussie en de besluitvorming over een onderwerp of transactie waarbij deze commissaris een tegenstrijdig belang heeft. Indien hierdoor geen van de commissarissen kan deelnemen aan de besluitvorming, is de raad van commissarissen daartoe alsnog bevoegd met goedkeuring van de algemene ledenvergadering.

Regel 4.2.5.6

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor de besluitvorming over de omgang met tegenstrijdige belangen bij bestuurders, commissarissen en de externe accountant in relatie tot de coöperatie.

5. Leden

5.1 Principes leden

Principe 5.1.A

Goed coöperatief ondernemerschap veronderstelt een volwaardige deelname van leden aan de besluitvorming in de algemene ledenvergadering. Het is in het belang van de coöperatie dat zoveel mogelijk leden deelnemen aan het proces van de besluitvorming. De algemene ledenvergadering dient zodanig invloed te kunnen uitoefenen op het beleid van bestuur en raad van commissarissen dat zij een volwaardige rol speelt in het systeem van “checks and balances” in de coöperatie.

Principe 5.1.B

De zeggenschap van de leden dient te functioneren ter ondersteuning van een succesvol coöperatief ondernemerschap. Om op een constructieve manier gebruik te kunnen maken van zeggenschap dienen de leden te beschikken over de juiste relevante informatie. Effectieve communicatie is hierbij van wezenlijk belang. De mate van zeggenschap op onderdelen dient in overeenstemming te zijn met de mate van betrokkenheid - dat wil zeggen verplichtingen, zoals financieringsverplichtingen, en leverings- en afnameverplichtingen - van de leden.

Principe 5.1.C

De besluiten van het bestuur omtrent een belangrijke verandering van de identiteit of het karakter van de coöperatieve onderneming, of van haar werkzaamheden, zijn aan goedkeuring van de algemene ledenvergadering onderworpen.

Principe 5.1.D

De leden gedragen zich ten opzichte van de coöperatie, haar organen en medeleden naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid.

5.2 Regels voor de leden

5.2.1 Uitkeringsbeleid en décharge

Regel 5.2.1.1

Het reservering- en uitkeringsbeleid van de coöperatie (de hoogte en bestemming van reservering, de hoogte van betalingen, uitkeringen en kortingen aan de leden) wordt als een apart agendapunt op de algemene ledenvergadering behandeld en verantwoord.

Regel 5.2.1.2

Goedkeuring van het door het bestuur gevoerde beleid (décharge van bestuurders) en goedkeuring van het door de raad van commissarissen uitgeoefend toezicht (décharge van commissarissen) worden afzonderlijk in de algemene ledenvergadering in stemming gebracht.

5.2.2 Informatie aan leden

Regel 5.2.2.1

Het bestuur en de raad van commissarissen verschaffen de algemene ledenvergadering tijdig alle relevante informatie die zij behoeft voor de uitoefening van haar bevoegdheden.

Regel 5.2.2.2

Het bestuur en de raad van commissarissen verschaffen de algemene ledenvergadering alle verlangde informatie, tenzij een zwaarwichtig belang van de coöperatie zich daartegen verzet. Indien door het bestuur en de raad van commissarissen een beroep wordt gedaan op een zwaarwichtig belang, wordt dit beroep gemotiveerd toegelicht.

Regel 5.2.2.3

Het bestuur is verantwoordelijk voor de kwaliteit en de volledigheid van de aan de leden openbaar gemaakte (financiële) berichten. De raad van commissarissen ziet erop toe dat het bestuur deze verantwoordelijkheid vervult.

5.2.3 Externe accountant

Regel 5.2.3.1

De externe accountant wordt benoemd door de algemene ledenvergadering. De raad van commissarissen doet daartoe een voordracht waarbij het bestuur een advies uitbrengt aan de raad van commissarissen.

Regel 5.2.3.2

De raad van commissarissen maakt ten minste éénmaal in de vier jaar een grondige beoordeling van het functioneren van de externe accountant in de diverse entiteiten en capaciteiten waarin de externe accountant fungeert. De belangrijkste conclusies hiervan worden aan de algemene ledenvergadering medegedeeld ten behoeve van de beoordeling van de voordracht tot benoeming van de externe accountant.

5.2.4 Gedragscodes en misbruik van voorwetenschap

Regel 5.2.5.1

De leden zullen, bij het (nemen van een besluit tot het al dan niet) aangaan van transacties met de coöperatie en/of medeleden, geen oneigenlijk gebruik maken van informatie die zij, als betrokkene bij het bepalen van het dagelijkse beleid of het mede bepalen van het dagelijkse beleid dan wel het toezicht houden op het beleid en de algemene gang van zaken bij de coöperatie dan wel anderszins uit hoofde van hun directe betrokkenheid bij het coöperatief ondernemerschap, hebben verworven, terwijl deze informatie (nog) niet algemeen bekend is bij de overige leden. Deze leden zullen deze kennis niet verder verspreiden voor zover deze kennis niet mag worden geacht algemeen bekend te zijn onder de (overige) leden.